BRAND NARRATIVE GILLETTE.

FERDINANDO FREGA

— NANDO THE SCRIBE — フレガ・サン — Ferdinando —

BRAND NARRATIVE GILLETTE

THE SYSTEM · 08

Cilda duyem a rêzeya Roots & Memory: sî û çar perçeyên kurt ku Gillette ne wek şirketekê, lê wek rêbazekê dixwînin — dîsîplîn, zanîna demê û însînkta ku di zilamên ku di nav wê re derbas bûn de hiştin, bi rêya malbatê, qadên firotanê, balafirgehan û qezayên asayî yên jiyaneke karkirinê hatine vegotin.

KOLOFON

Ferdinando Frega — Nando the Scribe — The Fifth Blade

Pêşengê vegotinê yê Koda Tevgerê. Wî li dora ramanekê tenê ekosîstemeke weşanê ya yek dolarî ava kir: pirsgirêka darayiyê ne pere ye. Pirsgirêka wê tevger e.

Di nav ekosîstema ONEDOLLAR-STORIES de hatiye amadekirin û sererastkirin. Mîmariya dîjîtal: NAPLES-POST · NOASPECTTIME · ONEDOLLAR-STORIES. Cara yekem di sala 2026an de hatiye weşandin. Bi rûpelsaziyeke tîpografîk a paqij û nûjen hatiye çêkirin, ji bo xwendina dîjîtal. Li Dewletên Yekbûyî hatiye weşandin.

DAXUYANIYA MAFÊ KOPÎKIRINÊ

© 2026 Ferdinando Frega. Hemû maf parastî ne. Tu beşek ji vê weşanê, bêyî destûra nivîskî ya pêşîn a nivîskar, bi tu awayî û bi tu rêyê, di nav de fotokopî, tomarkirin an rêbazên din ên elektronîk an mekanîk, nayê kopîkirin, belavkirin an veguhastin; ji bilî jêgirtinên kurt ên di nirxandinên rexneyî de û hin bikaranînên din

ên ne-bazirganî yên ku qanûna mafê kopîkirinê destûr dide. Bikaranîn, kopîkirin an belavkirina vê berhemê bêyî destûr qedexe ye.

DAXUYANÎ

Vegotina markayê çîroka Gillette nabêje. Ew çîroka tiştê ku zilamên Gillette dikin dibêje. Cudahî ev e. Ev xeta şikestinê ye di navbera reklam û nasnameyê de, di navbera marketing û rastiyê de. Marka hilberek e. Zilamekî ku ew marka şikl daye wî, pergalek e. Gillette tîx çêkirin. Zilaman bi wan jiyan ava kirin. Û ew jiyan — dîsîplîn, însînkt, hûrbînî, têkçûn, serkeftin, zanîna demê, birîn — vegotina rastîn in. Ev cild Gillette rave nake. Ew mîmariya mirovî ya ku di nav dîwarên wê de hatiye lêdan û gelek dûrî wan hatiye birin eşkere dike. Her çîroka vir ne li ser şirketê ye. Ew li ser zilamê ku şirketê hilberandiye ye — awayê ku ew difikire, awayê ku ew tevdigere, awayê ku ew dinyayê dixwîne, awayê ku ew red dike ku ji tiştê ku bûye pê ve tiştekî din be. Gillette çarçove ye. Zilam naverok in. Û ez yek ji wan im. Vegotin ev e. Ne marka. Encama markayê.

Nando

DESTPÊK

Ev ne pirtûka duyem a trîlojiyekê ye. Ew qata duyem a pergaleke vegotina markayê ye. Gillette sedsalek derbas kir ku hilberan ava bike. Ez beşa ku qet ya wan nebû ava dikim: mîmariya vegotinê — ya ku tu pargîdanî nikare ji hundirê dîwarên xwe çêbike. Cilda Yekem deriyê ketinê bû: delîla ku nivîskarek dikare bêyî destûr bikeve nav dîroka markayekê. Cilda Duyem pejirandin e: kêliya ku marka êdî ne tiştekî pîşesaziyê ye û dibe hebûneke vegotinê — pergaleke bîranîn, dîsîplîn, geometrî û nasnameyê. Ez çîroka

Gillette nabêjim. Ez nîşan didim ka Gillette çawa di hundirê min de heye: wek rêbaz, wek însînkt, wek avahî, wek awayekî xwendina dinyayê. Ev cild tiştê ku marka hîn nizanin ku hewcedariya wan pê heye temsîl dike: vegotineke ku wan dihewîne, berî wan tê û piştî wan dimîne. Ne pirtûk. Cihgirtinek. Ne nostaljî. Nexşeyeke avakirinê. Ne bîranînek. Patentek. Ev Cilda Duyem e. Vegotina markayê berdewam dike.

Nando

PERGAL

Di vê dinyayê de her tim bazarek hebûye ku qet hilnaweşe. Ne krîza darayî, ne paşveçûna aborî, ne kêmbûna bikaranînê. Tenê guherîna xwezayî ya jiyanên mirovan. Ew bazareke reş e, erê — lê ne ya petrolê. Ji bo wê jixwe têra xwe şer dikin. Ez behsa sêhra reş dikim. Sêhrbaz, cadû, û hemû yên ku bi her rêya ku dibînin mirovan berhev dikin — mirovên ku dixwazin jiyana kesekî din bi fêlên giyanî biguherînin, li şûna ku bihêlin qeder karê xwe bike. Hin dibêjin ku di beşekê ji Încîlê de, Îsa jî bûbû armanca sêhreke xerab. Û her kes dizane piştre çi qewimî. Her tişt li Afrîkayê dest pê dike, paşê di nav gelên koçer ên ji rengê qerejan de, li herêmeke diyar a Hindistanê, belav dibe. Zêdetirî du hezar salan e ku mezin dibe û belav dibe, ji aliyê wan ve tê bikaranîn ku bawer dikin dikarin jiyan û qederan biguherînin, bi wê baweriyê ku Şeytan û Beelzebub hîn dikarin li hember yekane desthilatdariya ku li ser piyan e derkevin: Xwedê. Lê kes qederan naguherîne. Ji ber ku qeder in yên ku çîroka rastîn ava dikin. Û heke tu bihêlî xewnek, xeyalek, pêşhestiyeke bê kontrol, nîşaneke bêhemdî ji te birevê — tiştekî ku nakeve nav formatan, kategoriyan, mantiqê — va ye çi diqewime: 1. Êdî tu ne bawerpêkirî yî. 2. Navê nexweşiyê li te dikin û te dişînin muayeneyê. 3. Psîkiyatr te bi heban tijî dike: ew yekane kes e ku du caran qezenc dike. 4. Tu bi tena serê xwe

dimînî, li derveyî projeksiyona xwe ya xwezayî. 5. Astengên sereke dibin mirovên herî nêzî te. 6. Êdî destûr nadin te ku biaxivî. Dema pergalek çêdibe, ev diqewime. Hejdeh salan min pergalên tiraşê firotin, yek bi yek min taybetmendî, kar, teknîk, nûbûn, feyde û paşê marka rave dikirin, ew mohra ku garantî dikir ku nikare têk biçe. Hinekî wek tiştê ku îro bi serê min tê. Lê ez nikarim zêdetir bibêjim, an na ez ê rasterast bikevim nav wan şeş xalên li jor. Ji we re, xwendevanan, ez tenê vê dixwazim: vê çîrokê û vê dîrokê di hişê xwe de bi cih bikin. Rojekê ez ê ji we re bibêjim ka çawa bi dawî bû.

Nando

FIROŞKAR

Dema ku min di sala 1985an de, di nav The Gillette Company de, dest bi vî karî kir, dinya bi wî awayî dixebitî ku rêbernameyan îddîa dikirin. Paşê Hezîrana 1996an hat, û min şandin kursa perwerdehiyê ya pênc rojan. Axaftvan Mario Silvano bû — menajerê berê, rêveberê giştî yê berê, profesorê berê, şêwirmendê berê, berê-her-tişt. Zilamek ku sernavên wî ji naveroka wî zêdetir bûn. Navê kursê Danûstandêrê Bazirganî bû. Pênc roj şano: hinekî pîşeyî, hinekî lîstikvan, hinekî fêlbaz. Wî pêşandan bi hevokeke dawî girt: «Di vê dinyayê de tiştek tune ku nayê firotin.» Min ew hevok bîst û pênc salan bi xwe re hilgirt. Min jê bawer kir. Min ew parast. Min ew bi kar anî. Heta sala 2021ê, dema ku min dest bi vê lîstikê kir — nivîsandin — û di dawiyê de min rastî fêm kir: Ew mezintirîn gû bû ku min carekê kirîbû. Wî bawer dida, erê. Bawerpêkirî, na. Tenê sererastkirinek jê re lazim bû: «tişt» bi «hilber» biguherîne. Wê demê hevok dê bixebitiya. Ji ber ku hilber dikare were firotin. Tişt çîrokeke din e. Firoşkar her tim ew kes e ku xuya dike tiştekî dide te, lê bi heman kenî tiştekî din ji te distîne. Firoşkarê rastîn ê yekem di dîrokê de — yê tenê ku ez rêz lê

digirim — Îsa bû. Wî Peyv firot. Û wî ew bi beşa marketingê ya yekem a ku carekê hatiye avakirin kir: diwanzdeh masîgir li Celîleyê. Yek ji wan ji MIT nebû. Lê bi dîsîplîn bûn. Ne bêkêmasî — tenê têra xwe. Yên mayî? Bila kursên xwe yên firotanê bidomînin û pereyan berhev bikin. Mirov nerm in, tên şiklkirin. Her tim dê kesek hebe ku pere bide da ku şikl bigire.

Nando

POR

Por hûrguliyek e ku mirov xwe wisa nîşan didin ku jê fêm dikin. Jê re dibêjin paqijî, estetîk, nasname, çand, rêûresm. Lê por ne yek ji wan e. Ew sînorek e: di navbera tiştê ku tu nîşan didî û tiştê ku tu vedişêrî de. Hin bawerî bi berberan tînin, hin bi bedewkeran, hin bi makîneyên nûjen ên ku serbixwebûn û bêkêmasiyê soz didin. Lê por li wir dimîne, bi înad, bîrxistineke biyolojîk: tu gelek berî ku bibî welatî, ajal bûyî. Û ew ne dijmin e. Ew hevalekî nerehet e, şahidê eslê. Li ser hemû laş belav dibe, rengê ku nexşeya te ya genetîk daye wî hildigire, û çîrokeke ku tu nikarî jê bibî diparêze. Yên bi alopesiyê jî ne bê por in — wan tenê ji bo demekê ku kes nikare bipîve ew wenda kiriye. Ji bo ku tu porê fêm bikî, divê tu vegerî destpêkê — mirovê seretayî, cihê ku hemû vegotinên te lê vedigerin. Ez wê wek noireke berî dîrokê dibînim. Du kes li pişt dîwarekî giyayî, diaxivin. Kesê sêyem tê û nikare cuda bike ka kîjan mêr e û kîjan jin e. Rû têr nake. Rû derewan dike. Loma jin biryar dide ku nasnameya xwe ji nû ve binivîse. Ew diçe ber çem, li xwe di avê de dinêre, û rihekê dibîne. Ew ne aîdî wê ye. Ew wê pênase nake. Ew wê cuda nake. Ew kevirekî tûj dibîne û dest pê dike porê radike, perçe bi perçe. Ew kifş dike ku por hêdî ji nû ve şîn dibe — avantajeke biçûk: rêûresm her roj qurbanê naxwaze. Û ew tiştekî bihêztir kifş dike: mêr bi awayekî din lê dinêre. Cudahî dibe kişandin. Cudahî dibe ziman. Ji wê kêliyê ve, çanda porê dest

pê dike: pêşî sembolîk, paşê civakî, paşê ji bo paqijiyê, paşê zanistî, paşê îdeolojîk. Heta ku tundrewiyên nûjen tên — yên ku dibêjin por diparêze û divê bimîne, yên ku dibêjin divê winda bibe da ku were qebûlkirin, yên ku şikl didinê da ku were xwestin. Lê rastî hêsan e: por çêdibe, mezin dibe, xwar dibe… û li cihê xwarbûnê, dimire. Reh zindî dimîne, bi înad, wek hin ramanên ku tu bi îradeyê jî nikarî derxî. Û qaîdeyeke dawî heye — ya ku tenê çîrokbêj dizane: tu carî porekî neke pir. Cudahî tenê dengdêrek e. Lê her tiştî diguherîne.

Nando

CERIBANDINA ZINDÎ—KETIN

GUHERTOYA ÎNGILÎZÎ

Tiştê ku tu niha dê bixwînî ne pirtûk e, ne berhevok e, ne projeyeke weşanê ye. Ew kiryareke xwe-eşkerekirinê ye. CERIBANDINEKE ZINDÎ. Ya min. Di 61 saliya xwe de, min tiştekî hêsan fêm kir: mirov guhertoyeke min naxwazin. Ew her tiştê ku ez im dixwazin — bê kategorî, bê rol, bê etîket. Werin em wê bikin. Werin em tiştê ku dimîne dema tu her tiştê din radikî deynin ser maseyê — deng, bîranîn, birîn, zelalî, ken, westan, rastî. Ev deh çîrok ne ji bo qanihkirina kesî ne. Ew hene da ku nîşan bidin. Ji min re. Ji te re. Ji yên ku ne li vir in re. Ji yên ku qet bi rastî nenihêrîn re. Ev destpêk e. Yên mayî li ser dikê ne. Îngilîzî. Japonî. Hindî. Sê awayên hebûnê. Sê awayên xwe-eşkerekirinê. Sê awayên rawestana di nav ceribandinekê de. Xwendina te xweş be.

Nando

BINGEH

Em çi ne, ji ber mirovên ku em pê re rast tên jî em ew in. Em her tiştî deyndarê wan in, dema ku em qebûl nakin jî. Mirov ji xwezaya xwe nankor in: distînin, ji bîr dikin, hînî tiştan dibin. Û ev nankorî bi hezar awayan xuya dibe, hema her tim bê deng. Ev ramana vertîkal ji tiştê ku ez dibim tê. Ez her roj wê hîs dikim: hin jê re dibêjin diyarî, hin dibêjin mejiyekî ku qet natemire, hin dibêjin nexweşî. Yên din tu navî lê nakin, ji ber ku wan hîs nakin. Dema dipirsin «karê te çi ye?», divê em bi tiştê ku em di zarokatiyê de xewna wî didîtin bersiv bidin, di salên bêhişiyê de. Kesî dê nekeniya. Wan dê kenekî paqij bida me — yê ku tu didî zarokên ku hîn bi îhtîmalan bawer dikin. Paşê sibehekê ez şiyar dibim û kifş dikim ku ez dizanim pereyan çawa bi rê ve bibim. Lê her tim tiştek heye. Pere ne li cem min in. Û divê ez paş bixim. Ceribandina min niha dest pê dike. Bi van deh çîrokan. Ji bo yên ku wan bixwînin, dîsa bixwînin, an guh nedin wan. Ne girîng e. Ew li vir dimînin. Her û her, qet nebe ew.

Nando

CIVÎNA PIŞTÎ DEMA KAR

Mirin ji ya ku min hêvî dikir zûtir bû. Ne tunêleke ronî. Ne xizmên ku ber bi min ve dibezin. Ne muzîkeke hestyar. Tenê bêdengî. Bêdengiyeke pir zarîf. Hema bêje korporatîf. Min fikirî ku ez di dawiyê de dikarim bêhna xwe vedim. Piştî çil salan ji civînên bêkêr, konferansên telefonê yên navneteweyî, rêveberên ku du saetan diaxivin bêyî ku tiştekî bibêjin, û menajerên ku bawer dikirin PowerPoint ol e… min fikirî ku qediya. Xeletiyeke kujer. Nêzîkî bîst deqîqe piştî mirinê, agahdariyek ji min re hat. Ne milyaket. Ne cin. Jineke ku bêkêmasî cil li xwe kiribû peldankeke reş da min. «Birêz Frega, saet 11an li Odeya Civînê ya Herheyî li

benda we ne.» «Ji bo çi?» «Nirxandin.» «Ya çi?» «Ya jiyana we.» «Em dikarin bi telefonê bikin?» «Na.» Ez ketim odeyê. Maseyeke bi awayekî pêkenok dirêj. Mirov li her derê rûniştibûn. Hemû mirî. Lê di helwesta xwe de pir zindî. Min yekser kategoriya herî xirab nas kir: menajerên berê. Bi salan mirî, lê hîn nikarin dev ji fermandayînê berdin. Yekî bi grafîkan diaxivî. Yekî din pêşkêşiyek amade kiribû. Yekî din dubare dikir: «Werin em vegerin xala sereke.» Xala sereke qet nehat. Paşê min kesayetên dîrokî dîtin. Napolyon, bi tengezarî. Jûlyûs Sezar, bi bêzarî. Fîrewnek di xew de. Du papa li ser tiştekî ku kesî bi bîr nedianî nîqaş dikirin. Şêwirmendekî McKinsey ku di sala 2087an de miribû û hîn peyvên îngilîzî yên bêwate bi kar dianî: «Alignment.» «Performance.» «Scalability.» Mirî jî, nayê tehemulkirin. Wan ez dam rûniştandin. Kalekî dosye vekir. «Birêz Frega.» «Li vir im.» «Me jiyana we analîz kir.» «Sersaxiya min ji we re.» Kes nekeniya. Mirî. Henekzaniyeke xirab. Wan dest pê kir: «Hûn çima ewqas nivîsîn?» «Çima na?» «We çima bi hezaran naverokên belaş çêkirin?» «Da ku bibînim kî fêm dike.» «Hûn çima wek her kesî nefirotin?» «Ji ber ku her kes xemgîn xuya dikir.» Bêdengî. Wan not girtin. Paşê pirsa rastîn hat. «Hûn ji mirinê ditirsin?» «Na.» «Çima?» «Ji ber ku hûn ji zindiyan xirabtir hatine rêxistinkirin.» Cara yekem, kesekî bişirî. Serok dosye girt. «Me biryar da.» «Bihişt?» «Na.» «Dojeh?» «Na.» «Wê demê çi?» Wî li min mêze kir. «Em we didin beşa herî dijwar.» «Kîjan?» Wî bajek da min. Min hêdî hêdî xwend:

Civînên bi Mîlyarderên Nû re

Min yekser fêm kir ku mirin tenê terfîeke xirab pêkanî bû. Û ya herî xirab: yê yekem ku dixwest min bibîne jixwe li ber derî rûniştibû. Elon Musk. Ew dikeniya. Ez nedikeniyam.

Nando

DEM: PIRTÛKEK

Pirtûkeke klasîk a ku tu difikirî zêde hatiye bilindkirin kîjan e?

Ez qet bi rastî xwendevan nebûm. Çand bi xwe hat cem min, di dirêjahiya jiyana min de, û min roj bi roj tama bandorên wê kir. Xwendinên min ên yekem kovarên komîk bûn — TEX WILLER, efsaneya min — paşê carinan DIABOLIK, û di dawiyê de JACULA, kartona porno. Çîrokên ku herî zêde li min xistin û ez bi xwe ve kişandim ew bûn ku min bi tesadufî dîtin, wek ku qeder henek dikir: werin em vî tiştî bidin Frega, ew ê baştir bibe. Nêzîkbûna min a înternetê ji îradeyê dest pê kir, ne ji pêwîstiyê, û tê bîra min ku ew yekser bû pêwîstiya xwendinê — lê ne ya pirtûkan. Ez qet zilamekî teng ê navçeyî nebûm. Min li nûçeyên mezin, yên bi deng, yên sansasyonel nedigeriya. Hûrguliyên ku bêwate xuya dikin in — ku pir caran rastiyên rastîn vedişêrin. Încîl bû, diyariyeke ku min berî daweta xwe stand, ku asoyên min vekirin û dîtina min baştir kir, ya ku ji horîzontal ber bi vertîkal ve çû — qet nebe ez îro wisa bawer dikim. Û piştî dibistana ezoterîk a ku ez di 33 saliya xwe de lê hatim bicihkirin, û her tiştê ku mîmarî ye di nav geometriyê de, û numerolojî wek encam, ne wek sedem. Tenê ev bû ku hişt ez mantiqeke dualî bigihînim — dehî ber bi mirovan û bînarî ber bi algorîtma û zekayên çêkirî ve — yekane rê ku meriv pirsên girîng bipirse û bersivên guncav bistîne, rêzkirî û ne adaptekirî. Xwendin ne tenê hewldanek e ku di nav çîrokekê de tê kirin. Pîvana rastîn xwendina tiştan, rewşan e, û fêmkirin bêyî texmînkirinê. Ev pirtûka min a herî baş e.

Nando

GILLETTE ITALIA

(Hûrguliyek ku Piraniya Mirovan Nizanin)

Gillette di salên 1950an de ket Îtalyayê. Pir kêm kes tînin bîra xwe ka kê alîkarî kir ku stûna wê ya îtalî ya rastîn were avakirin. Du ji rêberên herî girîng ên dîroka wê herdu jî ji Pugliayê bûn. Raffaele Di Tullio. Wî di firotanê de dest pê kir. Paşê bû mufetîş. Berpirsê herêmê. Alîkarê Rêveberê Firotanê yê Îtalyayê. Di dawiyê de, rêveberê giştî li Belçîkayê. Û paşê Piero Chiummo hebû. Ew bi rêya marketing û reklamê ket hundir. Di dawiyê de bû rêveberê giştî yê Gillette Italia û ji salên 1970an heta salên 2000an kesayeteke navendî ma. Du zilam ji Başûrê Îtalyayê. Di hundirê pargîdaniyeke Amerîkî de. Gelek berî ku axaftinên motîvasyonê bibin pîşesazî. Wan markayên kesane ava nekirin. Wan encam ava kirin. Û ji bo kesên wek min ên ku paşê ji jêr ve ketin… ew delîl bûn ku dîsîplîn dikare ji nesebê dûrtir biçe. Di wan salan de tu ne bi diploma, ne bi têkiliyên malbatî, ne jî bi hêjayiyên jinane diketî Gillette. Tu tenê ji ber sedemekê diketî: jêhatîbûn. Paşê xwe-terxankirin, dîsîplîn, hiş, rêzik û rêzgirtina ji qaîdeyan re dihatin. Her tiştê din tu li ser rê hîn dibûyî. Min bi tiştekî ji heşt salên dibistanê zêdetir dest pê nekir — kêmtirîn a qanûnî. Tiştê ku min hebû zanîna demê, însînkt û nefsbiçûkiya destpêkirina ji jêr bû. Her êvar, tu raporên xwe diweşînî. Her sibe, tu hejmaran ji berpirsê herêmê re dişînî. Û di dawiya hefteyê de te kurte digirt, her tişt pê ve dikir, û piştrast dikir ku zerf berî sibeha Duşemê hatibû hiştin. Lêçûn, berhevkirina peran, firotan, têbîniyên bazarê, analîza herêmê, tevgera hevrikan — cureyekî Gillette PM ji bo meydanê. Û paşê beşa operasyonel dihat. Girtina sîparîşekê têr nedikir. Te defterê her xerîdarî bi destan nû dikir: dîrok, hejmar, gotar bi gotar. Bê nermalav. Bê kurterê. Tenê tu, pênûsek û rastî. Her roj tu li ser telefonê bi Ferruccio Luraschi re dimînî — kontrola krediyê. Wî

sîparîş disekinandin heke yek qurûşek jî ji xerîdar kêm bûya. Beşa firotanê jê nefret dikir, lê di dawiya mehê de her kes rêyek dibîne. Te binê bermîlê diqelaşt da ku meh, çaryek û çaryeka navneteweyî bigirî. Mirovan difikirîn ku diploma lazim bû. Tiştê ku bi rastî lazim bû hêkên hesinî bûn — da ku tu ji zehmetiyên ku tîx jî nikaribûn bibirin xilas bibî. Wisa bû. Kurteya perwerdehiyeke dirêj. Û serbilindiyê ez hîn bêtir pêş ve birim: min bi serê xwe diploma muhasebeyê girt. Ji bo zanîngehê, ez diçûm — lê ne ji bo xwendinê. Ez diçûm wir da ku jinan bi xwe ve bikişînim. Sedema rastîn a hebûna min.

Nando

KESEKÎ KU TU LI BENDÊ NÎNÎ

Di 21ê Reşemiya 1993an de, min ji xezûr û xesûya xwe ya pêşerojê re got ku ez ê di demeke nêz de bi keça wan re bizewicim — xwişka Michele, jina min a niha û yekane jina min a qanûnî. Çend saet berê, min «pakêta xwe ya evînê» radestî wê kiribû: kurên min ên cêwî. Ew kenî û got ku ez dîn im. Michele yekser fêm nekir ka çi diqewime. Elisabetta sî salî bû. Her kesî difikirî ku zû bû. Biryareke wisa hêjayî mantiq, plan û civîneke malbatê bû. Ew dişibiyan yek ji wan malbatên bêkêmasî yên Barilla-Mulino-Bianco — tenê çerx ji ber min dizivirî, û min qet destûr nexwest. Sibeha din, di nav bîst û çar saetan de, wî şok bi tevahî hezm kiribû. Ew bi rûyekî hişk, bi hêrs, ber bi min ve hat û got: «Tu tê vir, malbata min serobino dikî, me ji rastiyekê agahdar dikî, ne ji nûçeyekê, ne ji ragihandinekê — û paşê diçî, wek ku tu li supermarketê nan dikirî.» Ew ez bûm. Ne xelet bû. Ez bîst û heşt salî bûm. Min lê kenî û got: «Ez dibînim ku te psîkolojî xwendiye. Tu di analîzê de baş î. Lê beşa psîkiyatrîk a bingehîn kêm e — ya ku tu nikarî bixwînî. Tu tenê dikarî bijî.» Paşê ez çûm. Di du mehan de, bi tena serê xwe, min hemû dawet organîze kir. Di 23ê Nîsana

heman salê de, ez zewicîm. Û di 17ê Cotmehê de, kurên min çêbûn, du kurên cêwî. Kesekî ku tu li benda wî nînî.

Nando

KAREK: YÊ MIN

Îro ez her tiştê ku min dixwest rû bi rû ji te re bibêjim dinivîsim. Nûkirina bûyeran yekane rêya edebî ye ku maye. Tiştekî din tune. Gulana 1985an bû dema ku min pêşniyara karê te qebûl kir. Lê dîsa jî, tu ne kardêr bûyî. Tu bi tenê bavê min bûyî. Min ji xala herî jêr dest pê kir, û min êş nekişand. Ez dikeniyam. Û bêyî ku diranên xwe bitepisînim, ez pêş ve diçûm. Kalik berê her tişt zelal kiribû. Piştî çil salan di madenan de, rojekê wî got: «Mezinbûn qet bi santîmetreyan an bi pereyan nayê pîvandin. Tenê bi rastiyan.» Û wî tenê pola sêyem qedandibû. Her hevdîtinek ku derfet dida me ku em hev bibînin tiştê ku ez îro jê re dibêjim pejirandinên te diafirand: pîşeyî, mantiqî, aqilane — û tenê di dawiya dawîn de, hestyar. Di DNAya me de qet dijmin tunebûn. Tenê mirov hebûn ku me red dikir derîkî ji wan re vekin. Diya min qet derfetek ji dest nedida ku êrîşî min bike. Wê digot ku karekî heta dawiya jiyanê dabûn min û divê ez her û her spasdarê bavê xwe bim. An na, kî dizane min dê çi bikira. Kî dizane jiyana min dê çi bibûya. Loma, min biryar da ku dawiya jiyana min a pîşeyî divê biguhere. Û di Berfanbara 2003an de, ez ji pere, prestîj, hêz û statûyê dûr ketim — tenê da ku nîşanî wê bidim ez kî me. Lê wê qet fêm nekir. Bîst û sê sal ji min girtin ku ez pîvana xwe ya rastîn bibînim. Niha êdî yek ji we jî li kêleka min nîne. Lê ez hîn nêzîkî we herduyan im. Û rojekê, ez ê bigihîjim we. Û dema ku bavê min her tim tam dizanibû ez kî me — hêzên min çi bûn, û çi nebûn — diya min, dema bi wî re diaxivî, digot: «Belkî di zayînê de ew guhertin. Ji ber ku ev zilam bû kesekî ku kesî li bendê nebû. Û bi awayekî… dibêjin ew, kurê min e.»

Nando

JIYANA ÎDEAL

Heke min neçar bûya jiyana xwe ya îdeal bidim nasîn, min dê bigota ku ew tune ye. An baştir: ew tenê di xeyala wan de heye ku hîn bawer dikin jiyan tiştek e ku tu dikarî sêwirînî, ne tiştek ku tu tenê di nav re derbas dibî. Îro psîkiyatrê niştecih ê WordPressê pirsa rojane ya asayî ji me re davêje — ya ku tu ji zarokan dipirsî, dema ku ew hîn difikirin pêşeroj diyariyek e ku dê û bavên wan berê pêçandine. Mezin in yên ku xewnên xwe yên neqediyayî, têkçûnên xwe yên bêdeng, xeyalên xwe yên ji nû ve bikaranî davêjin ser zarokên xwe, bi hêviya ku kesekî din dê baştir bike li cihê ku wan hewl jî nedabû. Jiyan ne tiştekî cidî ye. Ew ne milk e, ne xwedîtî ye, ne jî samaneke kesane ye. Û mirovahî tam li vir dişemite: bawer dike ku dikare bibe xwedî tiştê ku qet nehatibû çêkirin ku xwedî lê were derketin. Jiyan tenê diyariyeke nazik e bi du teqeziyan: roja ku tu çêdibî — li ser belgeyên te çapkirî — û roja ku tu dimirî — li ser belgeyên ku tu qet nabînî çapkirî. Her tiştê di navbera wan de ew e ku em in, ya ku em dixwazin bibûna, ya ku me diguherîne, û ya ku di dawiyê de dibe. Bi hişyarî an bêhişyarî, ferq nake. «Jiyana îdeal» fêleke sîrkê ye, xapandina sêhrbazekî. Xeyalek ku di kêliya ku tu ji nêz ve lê mêze dikî de dihele.

Nando

JIYANA RÊVEBEREKÎ

Şiyarbûn saet 06:00. Sî deqîqe bazdan, serşok, rojname, taştê. Saet 08:30 ew jixwe li ofîsê ye. Berî her kesî hatin û piştî her kesî çûn — du nîşan ku hemû şirket bêyî hewcedariya ravekirinê dixwîne. 10:30 navbera qehweyê. 13:30 xwarineke sivik a bilez. 18:30 ew ji bo karên kesane an civîneke karî ya dereng derdikeve.

Saet 20:00 ew di dawiyê de diçe malê, ku şîv li benda wî ye. Saet 21:30 ew li ber maseya xwe rûdine — laptop li çepê, kompîtera maseyê li rastê — daneyan diguherîne, hejmaran kontrol dike, planan ava dike, ramanên nûjen ji mejiyekî westiyayî derdixe. Qezenc ol e. Her tiştê din aksesuar e. Ew saet yekê şevê dikeve nav nivînan. Her tim kesek heye ku nivîna wî germ dike, û ew dihêle beşa wî ya mekanîk kontrolê bigire. Saet 03:00 ew di dawiyê de dikeve xewê. Saet 06:00 ew dîsa radibe. Sê saet xew — bi tevahî li gorî wan teknîkên rojhilatî yên ku bi bêhnvedaneke herî kêm vejînê soz didin. Efsaneyek ku ew pê bawer dike ji ber ku makîneyê dimeşîne. Şemî û Yekşem pîroz in. Kêf, mijûlahî, malbat. Di wan rojan de ew naxwaze were tengkirin — nemaze ne ji aliyê hevkaran an kesekî ji şirketê ve. Padîşahî deriyên xwe digire. Rêveberek baş qezenc dike, erê. Lê ew giraniya berpirsiyariyên ku, heke xirab werin birêvebirin, dikarin zirarên bêveger û zincîreke dirêj a êşê çêbikin, hildigire. Mirov vê ji bîr dikin. Piraniya caran, ev rol ne nîşanek e li ser çakêtekê. Ew naskirina bêdeng a karmend û xwediyan e — kêliya ku ew êdî te wek lêçûnekê nabînin û dest pê dikin te wek çavkaniyekê dibînin. Û ew naskirin, dema ku tê, yekane meaşê rastîn e ku ew distîne.

Nando

HOSTEYÊN RASTÎN

... Yên Fêlbaziyê

Em hevkar bûn, bavê min û ez. Me ji bo heman pargîdaniya pirneteweyî ya Amerîkî dixebitî. Firoşkar. Fêlbazên zihnî. Qaîdeya yekem her tim heman bû: dadperwerî û bawerî ji her kesî re. Ya duyem: hewcedariyên rastîn ên xerîdar berî xerîdar bi xwe fêm bike. Firotin ne zorkirina hilberan bû. Ew alîkariya kesekî bû ku ji tengasiyê dûr bikeve. Firotina zêdetir ne wateya pereyên zêdetir

bû. Wateya wê razîbûna zêdetir a xerîdar bû — yekane axayê rastîn ê bazarê. Me herduyan jî rolên rêberiyê yên neteweyî girtibûn. Di salên cuda de me herduyan jî ji bo kalîte û hejmarê cihê yekem li Îtalyayê bi dest xistibû. Qet ne hejmara yek a fermî. Lê dilê min her tim bi heman rîtmê lê dide: Amerîka. Û Amerîkî bûn ku gav avêtin. Rêveberên payebilind hatin da ku bi çavên xwe bibînin ka Fregayan çawa dikir. Di salên ’90î de Birêz Wakefield, rêveberê giştî yê Ewropayê, çû cem bavê min. Di destpêka salên 2000an de Birêz Alan Both, cîgirê serokê cîhanî, hat cem min, bi şêwirmend û rêveberên firotanê li pey xwe. Çi jiyanek me hebû. Ahahahah. Paşê bavê min biryar da ku çil sal bes in. Di sala 1996an de ew teqawît bû. Ez heta 2003an li bendê mam. Ez sî û heşt salî bûm, bi hejdeh salan di şirketê de. Ez westiyayî bûm. Pere qet ne pêşanî bûn. Tenê tiştên ku ez dilxweş dikirin. Ez çima vê çîrokê dibêjim? Ji ber ku îro, piştî ku bûm nivîskar, nivîsên min li gelek welatan tên xwendin. Di dawiyê de qaîde hîn heman e. Di dawiyê de, qaîde qet neguheriya. Tu tenê divê zanibî çîrokekê çawa bifiroşî.

Nando

ZILAMÊ CIDDÎ

(Vincenzo Frega)

Bavê min dikeve dikaneke biçûk a tûtinê li Seminara, bajarokekî li parêzgeha Reggio Calabria. Ew ne ji wir e. Ew ji bo kar li wê herêmê ye, nûnerê firotanê yê Gillette. Li hundir, ew rastî cîranekî ji gundê xwe tê, xebatkarekî bankê. Jê dipirse: «Tu li vir çi dikî?» Mêrik, bi kelecan, bersiv dide: «Ez li ser hespan behîs dikim.» Bavê min lê dinêre. «Û meydana bezê li ku ye? Ez deh sal in li vir dijîm û min qet yek nedîtiye.» Cîran bi pozbilindî dikene, dixwaze jîr xuya bike. Ew pisûleke behîsê ya TOTIP derdixe û nîşanî wî dide. Bavê min ji bo saniyeyekê, şaşmayî, lê mêze dike, paşê dikeve

qeşqeşa kenî. Ew bi zilamekî re diaxive ku li ser hespan behîs dike… bê hesp. Ew jixwe difikire ku ji diya min re bibêje, ya ku wî cîranî baş nas dike — bi salan e ew heyranê wê yê dilsoz e. Ew di hundirê xwe de dikene. Dikene jî ji ber ku qet nizane çi dê biqewime. Ew bi xerîdarên dikanê re karê xwe didomîne, pişta wî li derî ye. Xerîdar bi serê xwe îşaretên ecêb ber bi derî ve dike: erê/na, erê/na. Bavê min fêm nake. Ji bo wî, ew tenê îşaretên bajarokekî biçûk in. Ew diqedîne, xatir dixwaze, û bi aramî derdikeve. Di kêliya ku gav davêje derve, wî disekinînin. Wan ew girt. Wan ew dest bi ser kirin. Karabînyer kêfxweş in: piştî panzdeh salan, ew bawer dikin ku di dawiyê de ew girtin. Û ew dikene. Wek dînekî dikene. Difikire ku henek e. Li qereqolê, belgeyên wî, karê wî dipirsin. Ew hîn dikene û bersiv dide. Paşê pirs: «Tu nizanî çima tu li vir î?» «Na.» «Tu tam dişibî zilamekî ku em bi salan e li pey wî ne: "Zilamê Mîtralyozê yê Seminarayê". Berî ku em bidomînin, em li benda pejirandina şirketa te ya li Mîlanoyê ne.» Bavê min ji bo saniyeyekê disekine. «Û hûn çima jê re dibêjin Zilamê Mîtralyozê?» «Ji ber ku di cenazeyên mafyayê de ew merasîmê disekinîne, tabûtê dikişîne kolanê, vedike, û şarjorekê berdide ser cendekê.» Bêdengî. Bavê min li wan dinêre. Paşê dibêje: «Ax… wê demê ez zilamekî ciddî me.» Wî berdidin. Pêşniyar dikin ku wî bigihînin. «Na, spas. Ez ê bimeşim. Erebeya min heye.» Ne lêborîn. Ne ravekirin. Ew bi ken diçe malê. Li ber derî disekine. Difikire ka dê çi ji diya min re bibêje. Paşê biryar dide: tiştek. Ne ji ber ku ditirse ku ew jê bawer neke. Lê ji nefsbiçûkiyê. Ji rêzgirtina ji wêneyê xwe re. Da ku bi kesekî ku ew ne ew e re neyê tevlihevkirin. Ku bibe ew cure zilam, ku kes li bendê nîne.

Nando

EM ÇAWA BÛN

Destpêk her tim ez bi xwe ve kişandime. Ne ya ku di pirtûkan de hatiye nivîsîn — ew tenê guhertoya kesekî ye, temsîlek, qet ne rastiyeke mutleq. Mebesta min destpêka rastîn e, ya ku kes nikaribû tomar bike. Ez wê wiha xeyal dikim. Jin — hebûna rastîn a yekem ku her tişt jê dest pê dike — di nav daristanê re dimeşe û li şikeftekê digere. Tiştek neguheriye: îro jî ew li malekê digere, cihekî ku malbatekê ava bike, aramiyê biafirîne, jiyanê lenger bike. Ew bi rastî hebûneke bilindtir e. Wê her tişt ji dinyaya ajalan wergirt: mantiq, aqil, hest, însînkt — hemû bi pêşhestiyeke ne mumkin ve girêdayî, bi bêhnkirineke ku digihîje sînorê xwedayî. Ew ev e. Jina me. Tevgerên wê di dinyaya pisîkan de deng vedidin: qet ne hişk, qet ne ji nişkê ve, her tim mexmer. Nêrîna wê nasnameya wê eşkere dike. Hişê wê pirsên bêdawî dihewîne — pêncî û şeş hewcedariyên yekta, yek ji wan ne pêşanî ye, wek ku bibêje ku mutleq divê her tim were pirsîn. Paşê wê zarok anîn. Ne ji bo goşt, lê ji bo berdewamiyê. Û wê ew bi gorîlayekî re kir — ew her tim ya herî baş a heyî digire. Ew, di vê navberê de, tam li cihê xwe ma. Xwarin, bêhnvedan, berdana nêzîkahiya xwe. Du hewcedarî, bi mîlyonan salan neguherî. Tiştek pêş neketiye. Ev ne antropolojî ye — sernavên min tune, perwerdehiya min a akademîk tune, rêbaza min tune. Ew tenê dîtina zilamekî ye ku vê sibê şiyar bû, guhdarî Barbra Streisand kir, û tiştekî hêsan fikirî: The Way We Were.

Nando

«Hewcedarî hiş zirav dike; kêmasî nirx diafirîne — ev qanûna herî kevn e ku em hîn guhdariya wê dikin.»

ZINDAN

Zindan — cihekî ku hemû mirovahî jê ditirse, cihê ku kes naxwaze bikevê, lê dîsa jî ya ku her kes di dawiyê de di nav re derbas dibe. Di şiklên xwe yên herî kevn de, ew wek qada bêparbûnê dihat nîşandan: azadî, ya tevgerê, ya kiryarê. Paşê di nav sedsalan de pêş ket û bû tiştên din. Peyv bi xwe te yekser dikişîne cihê herî eşkere, herî realîst: yê dadweriyê. Lê ew tenê formata civakê ye, dabeşkirina kêliyekê ku ne tenê jiyana te diguherîne lê dikare pozîsyona te ya civakî jî biguherîne. Bîranîneke dibistanê tê bîra min: Silvio Pellico, 1789–1854, yê ku dema di zindanê de bû Le Mie Prigioni nivîsî — rêbernameyek ku îro mêrên ku cezayên hestyarî dikişînin bi kar tînin. Erê, ew ne peymanameyeke dadweriyê ye, lê awayek e di hundirê eksena nasnameya meriv de, ji ber ku em dikarin di hundirê xwe de zindanî bin. Lê heke ev bibe, divê tu serî li psîkiyatrî û dermankirina bi dermanan bidî, ji ber ku başkirina hiş di nav ramanan de yekane sînorê rastîn ê hemû edebiyata bijîşkî dimîne. Girtina zihnî ew hucre ye ku tu bijîşk nikare bi tevahî veke. Tê bîra min dema ku jineke romanyayî bi navê Rodica şevekê ez di mala xwe de kilît kirim. Piştî ku çar şûşe şerab vexwar, ew wek jineke dîn dikeniya, û piştî demeke kurt balafireke min hebû ku ez lê siwar bibim, da ku vegerim Îtalyayê. Diviya min danûstandin bikira û Peymana Calabriayê deynim ser maseyê — eşkere dahênana min — ku li gorî wê, li ser axeke biyanî, divê meriv her tim derfetekê bide mêvan. Ew têr kir ku derî vebin û ez derkevim. Zindaneke hestyarî, dilî, evînî şîşên hesin nînin. Tenê bîranînên wê hene — yên ku tu qet ji bîr nakî.

Nando

EZ NE AMADEYÊ SERKEFTINÊ BÛM

Ferdinando bi salan serkeftin xeyal kiribû. Perwerde, kar, zor — hemû rêbername. Lê dema ku serkeftin di dawiyê de hat, li derî neda. Wê bi lingan derî vekir, ket hundir û pirsî: «Îcar? Amade yî?» Ew ne amade bû. Zû qewimî. Projeyeke ku wî bi terxankirineke bi înad ava kiribû ji nişkê ve hate naskirin. Bangên medyayê, vexwendinên konferansan, hevkarî — her kesî perçeyek ji wî dixwest. Di destpêkê de, wî xwe pir baş hîs kir. Paşê fêm kir ku serkeftin bi rêbernameyekê tê ku qet negihîştibû destê wî. Hêvî mezin bûn. Guman jî. Her biryar wek bombeyeke ku divê were betalkirin bû. Her xeletî wek nûçeya mirinê ya muhtemel xuya dikir. Di vê navberê de, bernameya wî teqiya: civîn, mohlet, hevpeyvîn. Evîna wî — tiştê ku her tişt dest pê kiribû — di bin giraniya «tiştên girîng» de dest bi xeniqînê kir. Loma, wî tenê tiştê mantiqî kir: reviya. Ne her û her — tenê bes ku bêhnê bistîne. Di bêdengiyê de, wî ji xwe ew pirs pirsî ku kes dema tişt baş diçin napirse: «Ez bi rastî çi dikim?» Û bersiv hêsan bû: wî serkeftin bi dengê tevlihev kiribû. Ew bi nêzîkatiyeke cuda vegeriya. Hîn bû ku bibêje na. Hîn bû ku karan bispêre. Hîn bû ku li her derê bûn tê wateya li tu derê nebûnê. Û hêdî hêdî, evîn vegeriya — ne wek fîşekeke agirîn, lê wek pêta pîlotê ya ku natemire. Gava li paş nihêrî, wî rastî fêm kir: kes qet ji serkeftinê re amade nîne. Serkeftin wek mêvanekî ye ku zû tê, zêde dixwe û rexne li mobîlyayan digire. Lê heke tu ji serdana yekem xilas bibî, tu hîn dibî ka çawa mêvandariya wê bikî. Û ev e — ne çepik — serkeftina rastîn.

Nando

500 GRAM

Hezîrana 1996an bû. Civîneke firotanê ya cîhanî li navenda gişti ya şirketê li Bostonê ji bo destpêkirina cîhanî ya hilbereke nû hatiye organîzekirin. Beşa îtalî biryar da ku tîma firotanê li ser du firînên cuda dabeş bike — yek ji Romayê, ya din ji Mîlanoyê. Heman armanc: pêşî New York, paşê Boston. Sedem hêsan bû. Heke tiştek xelet biçûya, wan nedixwest ku hemû hêza firotanê ya îtalî di heman balafirê de be. Mantiqa korporatîf. Nexweşane, lê mantiqî. Em wê êvarê bi silametî gihîştin. Sibeha din, min xwe di nav şeş endamên rêveberiya bilind a îtalî de dît. Yek ji wan îngilîzî nedizanî. Ew birçî bûn. Û bi awayekî, ez bûm berpirsê xwarina wan. Wan ji min pirsî em biçin ku derê. Hêsan. «Boston Harbor,» min got. «Em ê makarona bi lobsterê bixwin.» Wan wisa li min nihêrî wek ku ez tiştan çêdikim. Ajokarê taksiyê jî kêfa wî hat. Wî jimareya xwe ya kesane da min û pirsî ez li Bostonê li ku dijîm. Paşê wî rave kir ku heke ez xizmeta taksiya wî bi kar bînim, ew ê komîsyonekê bide min. Ew dersa min a rastîn a yekem li Amerîkayê bû. Her tiştî pergalek hebû. Veguhastinê jî. Em gihîştin xwaringehê. Xwedî birayên sîcîlyayî bûn ku çil sal berê koçî Dewletên Yekbûyî kiribûn. Wan em wek malbatê pêşwazî kirin. Her kesî lînguîna bi lobsterê xwest. Min tiştekî hinekî cuda xwest. Pênsed gram lînguîna. Bi du lobsteran. Firaq hatin. Her kes dilxweş xuya dikir. Min li ya xwe nihêrî û yekser gazî xwedî kir. «Ev ne pênsed gram e.» Wî di bêdengiyeke tam de li min mêze kir. Ez rabûm. Ji xwaringehê derketim. Çûm dikaneke nêzîk. Makarona kirî. Vegeriyam. Dam destê wî. «Hemûyî bavêje.» «Ji nû ve dest pê bike.» «Pênsed gram çêke.» Hevkarên min dest bi kenê kirin. Yekî ji wan got: «Derketina li hember zilamekî ji Calabriayê kêm caran tevgereke bazirganî ya jîr e.» Di dawiyê de, firaqa rast hat. Me xwar. Her kes dilxweş bû. Hevkarên min pereyê şîva min dan. Herdu birayên sîcîlyayî li min nihêrîn û pirsîn:

«Niha tu dilxweş î?» Min got na. Ew şaş man. «Em niha li Amerîkayê ne,» min got. «Û li vir, gotina we girîng e.» Min sed dolar derxist û wek bexşîş li ser maseyê hişt. Wan red kir ku bigirin. Min israr kir. «Ev bijartina min e.» «Belkî em qet careke din hev nebînin.» «Lê ez vê li vir dihêlim ji ber ku xeletiya we 120 gram makarona ji min stand.» Wan li min mêze kir. Paşê kenîn. Û ez jî. Ji ber ku carinan prensîp ciddî ne. Û carinan ew bi cilên makaronayê tên.

Nando

LEZ SERDIKEVE

Serkeftin ne aîdî yê herî bihêz e. Ew aîdî yê herî bilez e — yên ku difikirin, tevdigerin û xwe diguncînin berî ku kesekî din hîn fêm kiribe ku lîstik guheriye. Min ev ji carekê zêdetir hîn bû. Sal berê, min li ser projeyekê dixebitî ku hevrikên min her tişt hebû: tîmên mezintir, amûrên baştir, ezmûna zêdetir. Tiştê ku min hebû lez bû. Dema ku wan stratejiyên tevlihev ava dikirin, min jixwe diceriband, rast dikir, sererast dikir û pêş ve diçûm. Serkeftinên biçûk, yek li pey yekê, heta ku valahî digire. Ne nokawtek — berhevbûneke rast a lêdanan. Lezê bêavantajî kir serkeftin. Lez ne lezandin e. Ew xwendina çarçoveyê ye berî yên din. Dîtina derfetê. Tevgerîn dema ku her kesê din hîn difikire. Carek din, di bûyereke girîng de, pirsgirêkeke teknîkî gef dixwar ku her tiştî bigire. Mirovan dest pê kir li çareseriyên dirêj û zarîf bigerin. Min nekir. Min hêsan kir, zû tevgeriyam û bûyer zindî hişt. Ne bêkêmasî — lê bi bandor. Û di jiyana rastîn de, bandor serdikeve. Bilezbûn nayê wateya bêsebrbûnê. Wateya wê ew e ku tu têra xwe amade bî da ku bêyî dudiliyê tevbigerî. Ew pêşhestiya ku ezmûnê perwerde kiriye ye. Ew wêrekiya ku zelalî piştgiriya wê dike ye. Ew zanîn e ka kengê pencere vedibe — û xwe avêtin e. Îro, ez napirsim ka dijwarî çiqas mezin e. Ez dipirsim ka ez dikarim çiqas zû tevbigerim. Ez

dikarim çiqas zû pêşbîn bikim. Ez dikarim çiqas zû pirsgirêkekê bikim derfet? Lez berxwedan e. Lez stratejî ye. Lez cudahiya di navbera xewndîtin û kirinê de ye. Di dawiyê de, hêsan e: yên bihêz yên qels têk nabin. Yên bilez yên hêdî têk dibin.

Nando

ROJA MIN LI SUPERMARKETÊ

Şemî sibe, saet 9. Ez bi planeke hêsan ketim supermarketê: şîr, nan, penîr. Deh deqîqe şûnde ez li rêzika serealan bûm. Paşê li rêzika sosên ekzotîk. Paşê li ber dîwarekî razdar ê biharatan ku min qet berê nedîtibûn. Wê gavê qederê biryar da ku beşdar bibe. Ez rastî du hevalên japonî hatim ku şîret lazim bû — ne li ser çi bikirin, lê li ku bixwin. Sî deqîqe şûnde me firavîn dixwar. Heta piştî nîvro em wek hevalên kevn li bajêr digeriyan. Êvarê, ez vegeriyam supermarketê. Bê sedemeke rastîn. Tenê ew hesta tam ku tiştek kêm bû. Min xwe dît ku li rêzeke bêdawî ya biskuvîtan mêze dikim. Nizanim çawa gihîştim wir. Erebeya kirînê tijî tiştên ku di gerdûna min a sibê de tunebûn lê niha bingehîn xuya dikirin bû. Li ber kasê, kasiyerê li min nihêrî, kenî û pirsî: «Hûn li tiştekî taybet digeriyan?» Min jî lê kenî. «Ez nizanim jî ez çawa bi van hemûyan re mam.» Û wê gavê ez hişyar bûm: Supermarket ne cihek e ku tu tiştan lê dikirî. Ew cihek e ku tu lê diguherî. Hewcedarî dibin xwestek. Xwestek dibin bawerî. Bawerî dibin hincet. Ez bi sê çenteyên tijî û teqeziyeke vala derketim. Tiştek ji min kêm nebû. Min tenê hewcedarî bi dengê tevlihev kiribû.

Nando

FÊMKIRINA MIROVAN

Çil sal li dora dinyayê gelek tiştan hînî te dikin. Yên mayî tu bi awayê dijwar hîn dibî, wek zarokekî ku bala xwe dide hûrguliyên herî biçûk, ji ber ku tiştek belaş nîne û her tiştî bihayek heye. Tu bi tiştê ku tu yî xuya dibî: karakterê te, perwerdehiya te, ezmûna te. Ev e ku dihêle tu bikevî rewşekê, wê bixwînî, xwe lê biguncînî û — dema pêwîst be — kontrolê bigirî. Lê tu her tim mêvan î. Hin mirov bi tenê dijwar in: girtî, tevlihev, ji adetê reşbîn. Ew di pîvanekê de dijîn ku tenê tiştê ku niha diqewime girîng e, û wê demê jî ew delîl, pejirandin û pejirandineke duyem a pejirandina yekem dixwazin. Paşê kategoriya berevajî heye: hişê birêkûpêk. Yê ku li ser plansazî, pêvajo, hilberîn û qezencê hatiye avakirin. Rêvebir. Kesekî ku bi armanc, biryar û zincîra navdar a 7 P-yan ve girêdayî ye. Heke tu bextewar bî, tu rastî yekî bi paşxaneyeke akademîk a rast tê ku amûrên heyî bi kar tîne, her çend carinan ji bîr dike ku jiyan guhêrbar, surprîz û carinan teqînan jî dihewîne. Fêmkirina mirovan ne zanist e. Ew dîsîplîn e. Berhevbûneke hêdî ya nîşanan, tevgeran, nakokiyan û zanîna demê. Tu hîn dibî ku tiştê ku yên din guh nadinê bibînî. Tu hîn dibî ku guhdariya tiştê ku nayê gotin bikî. Tu hîn dibî ku her kes mantiqeke taybet hildigire, û heke tu wê bigirî, tu dikarî di asta rast de bi wan re biaxivî. Hin welat hene ku mirov rasterast diaxivin, hinên din ku bi dorpêçan diaxivin, û hinên din ku tenê dema pêwîst be diaxivin. Têra xwe dirêj bigere û tu dev ji dadbarkirinê berdidî. Tu tenê temaşe dikî. Û di dawiyê de, tu fêm dikî. Ji ber ku jêhatîbûna rastîn — ya tenê ku girîng e — hêsan e: zanîna xwendina mirovan.

Nando

ÇEWTIYA LI AUCHANÊ

Wê sibê, kêfa min ji kar re tunebû. Ev bi yên herî baş jî tê — her çend ez hîn ne yek ji wan bûm. Min erebe di nav zeviyên giyayê nîv-bilind re ajot, li aliyekî mar xwe mirî nîşan didin, li aliyê din mişkên gundî yên pir mezin. Rêwîtiyeke sûrreal ji bo zilamekî bi deh euro di bêrîka xwe de û deh roj berî teqawidiyê. Ji lîmûzînên bi ajokar ên New Yorkê heta vê. Jiyan henekzan e. Li ber derî, keça li maseya agahiyê nîşanî min da ka destavxane li ku ye. Da ku xwe cuda bikim, min jê re got: «Spas, evîna min,» û maçek jê re şand. Wê ew tevliheviya portekîzî ya ken + guman da min, mîrata Vasco da Gamayê ya zanîna demê ya hêdî û bêbaweriya bêdeng. Li hundirê Auchanê, bêhna xwarina pijandî bi hêz li min xist. Min panzdeh deqîqeyan wek hecîyekî li ber perestgehekê li firaqan mêze kir. Paşê min maseya xwe-xizmetê dît: xwarina berê pijandî, amade ji bo birinê. Tenê pirsgirêk — 120 metre heta kasê, paşê 120 metre vegera ji bo xwarinê. Trajediyeke lojîstîk ji bo zilamekî wek min. Min qutiyeke 750 gramî ya mirîşka biraştî girt, rûniştim û ew hilweşand. Jina li hember min bêdeng temaşe dikir, bi kêf. Hîn birçî, ez vegeriyam, qutiyeke duyem girt, û min soz da xwe ku ez ê paşê pere bidim — tenê da ku hezma min bi wijdana min re hevdem bimîne. Min sarincê vekir û ava gazdar girt. Jin ma. Wê dixwest domahiyê bibîne. Piştî ku min qutiya duyem qedand, ez çûm destên xwe bişom berî ku biçim ba kasiyerê. Lê jina paqijkirinê jixwe maseya min paqij kiribû. Ne qutî. Ne biha. Ne barkod. Cihê sûcekî bêkêmasî — li dijî min. Loma, min qutiyeke sêyem û av girt û çûm ba kasiyerê, bi spanyoliya xwe ya herî baş her tişt rave kir. Piştî hinek tevliheviyê, wê pisûla min a yekem betal kir, tiştên zêdekirî xwendin û 2,54 euro vegerandin da min. Bîlançoya dawî: Bi 6,10 euroyan, ez bi 2,6 kîlo mirîşka pijandî û şûşeyek ava madenî derketim. Min dikaribû zêdetir bigirta, lê wijdana min — wek her tim aciz — ez rawestandim. Bazirganên

fransî dilê mirov germ nakin, û îro ez mêvanê wan ê nevexwendî bûm.

Nando

XERÎDARÊ HERÎ DIJWAR

«Xerîdarê herî dijwar ê jiyana min. Jimartina paşve: ez xilas dibim an têk diçim?» Dema şev tê, ez li ser tiştên ku diviya min di rojê de bikira difikirim, û ji xwe re dibêjim: sibe dê roja bêkêmasî be ku her tiştî biqedînim. Ango — heke serok qebûl bike ku hinekî din dem bide min. Ji ber ku bi wî re, danûstandin tune. Dema gazî dike, te hişyar nake. Ew bi tenê te dibe. Ew xerîdarekî dijwar e. Na — yekî ne mumkin. Yê tenê. Û îro, piştî zêdetirî şêst salan ku min ji firotinê re terxan kirin, ez dixwazim ji te re behsa wî bikim: xerîdarê min ê herî dijwar. Hin kes dikarin bibêjin: «Bisekine. Tu şêst û yek salî yî. Tu çawa dikarî behsa şêst salan di firotinê de bikî?» Bersiva min dê bi kenekî bihata. Dema em çêdibin, tiştê rastîn ê yekem ku em difiroşin… em bi xwe ne. Tevgera me ew kilît e ku deriyan vedike — û carinan wan digire. Her tiştê din di nav kiryarên me de dimîne. Û şeva din, dema ku dozger ji min pirsî karê min çi ye, min bersiv da: «DIZ.» Wî rast li çavên min nihêrî — sar, hişk, bê çavqulipandin. Paşê min yê mayî zêde kir. «…yê dilan.» Hahaha. Êvara te baş. Û firotinên baş.

Nando

PÊWENDÎ

Min di sala 2022an de dest pê kir, wek her kesî, difikirîm ku ez ê pirtûkan bifiroşim û tevlî wan 1%ê nivîskarên dewlemend bibim. Paşê, her ku sal derbas dibûn, min fêm kir ku dawî jixwe ji aliyê yên din ve hatibû nivîsandin. Ya min diviya cuda bûya.

Nepêşbînîkirî. Heta sala 2025an rastiyên yekem li ser maseyê bûn: sê malper, şêst û du e-pirtûk, 220 ziman, 2.300 weşan, 106 nivîs. Ew tenê xwarina destpêkê bû. Xwarina yekem hîn BELAŞ bû. Ya duyem HEVPEYVÎN bû. Û xwarina li kêlekê BÊ PERE bû. Beşa xweş hîn dest pê nekiribû. Ji bo hevpeyvînan, kesên meraqdar jixwe xwe derxistibûn. Ez li benda kesekî taybet nebûm. Tenê zilamek û kenê wî. Lê ez bi wê ramanê ve girêdayî bûm ku dibe ku ew jineke Amerîkî be — pir jîr — bêyî ku zanibim ew kî ye, bêyî xeyalên noir. Belkî xewnek. Yek ji wan xewnên ku, heke tu wan nebînî, pêşeroja te tune. Û paşê telefon lê da. Pêşgira +1. Bê rêya revê. Ji mala min dihat — Amerîkaya min. «Rojbaş, ez Margareth im, ji New Yorkê lê digerim. Li îtaliya min biborin, ez rêvebera kanala medyayê me… Hêvî dikim ku ez we aciz nakim. Ez bi Birêz FREGA Sun re diaxivim? Dema we ji bo min heye?» Ew e — jina ku ez li bendê bûm. Lê hişyarî qet zêde nabe. «Erê, ez im. Ez dikarim ji bo we çi bikim?» «Ez dixwazim we nas bikim.» «Hûn li hevalekî evînî digerin?» «Na, Ahahahah. Tenê HEVPEYVÎNEK.» Ez jimareya wê dixwazim da ku piştî 15 deqîqeyan lê vegerînim, da ku ji destavxaneyê derkevim û ji hestên xwe xwe bigirim. Ew qebûl dike. Ez lê vedigerînim. Santralek bersiv dide. Nasname guman nahêle: tora wê ya Amerîkî ye. Min dişînin ofîsa wê. Parzûna yekem: alîkara wê. Paşê ew. Em axaftinê vedikin. Yazdeh deqîqe. Têra pirs û bersivan. Lê divê ew bi lijneya xwe re biaxive berî ku pejirandineke dawî bide min. Ew peymanê girîng dibînin. Ew Amerîkî ne: heke yekê xerc bikin, divê herî kêm 2,5 vegere. Zimanê min wê şaş dike, her çend ew diya min baş nas dike. Lê ew cara yekem e ku ew yek ji kurên wê yên îtalî nas dike. Ew temenê min dipirse, lê pêşî ji min re dibêje ku ew çil û yek salî ye. Ez bersiv didim: «Girêdayî wê ye ka hûn dixwazin çi bigirin. Ez zilamekî bi sê temenan im: hiş heştê salî ye, dil çil salî ye, nêzîkahî hejdeh salî ye.» Ew wek dînekê dest bi kenê dike. Wê jixwe dest bi hevpeyvînê kiriye û ew vê dizane. Lê ew bi tiştê ku piştre tê ve girêdayî ye. «Li

New Yorkê saet 12:45 e. Di du saetan de, ez ê bi bersivekê li we vegerim. Lê soz bidin min ku hûn ê bi kesekî din re peyman nekin.» Ji bo calabrîyekî, gotin namûs e. Ne dengdêrên ku bê bêhn li hewayê tên avêtin. Ew kenê xwe didomîne. Me axaftin qedand. Zanîna demê ya wê ne ya min e. Her tişt li vir dest pê dike. Lê dikare niha jî biqede.

Nando

AMADEKARÎ

Saet 14:45. Telefon dîsa lê dide. Margareth. Dengê wê dilxweş e, bi coş — wek kesekî ku nû tiştek qezenc kiriye. Lê çi? «Nando,» li ser telefonê wisa gazî min dike, «valîza xwe ya bi teker amade bike. Em diçin.» «Revîneke romantîk,» ez bersiv didim. Ew kenê xwe didomîne. Paşê plan datîne: 23ê Hezîrana 2026an — Reggio Calabria → Roma, firîn saet 06:30, gihîştin 08:10. Heman roj, Roma → New York, BUSINESS CLASS, 10:40, gihîştin li JFK 17:10. Ajokar û lîmûzîn li JFK, ji bo hemû mayînê amade. Suît li Manhattanê, 15 roj, qata herî jor, dîmena Central Parkê. Karta debîtê bi 10.000 USD + 3.000 USD pereyê nexd li odeyê li bendê. «Ev dîrok û hûrgulî ji te re guncav in?» «Erê,» ez dibêjim, «lê qet nebe ji min re bibêje tu ji çi hez dikî. Heke em revîneke romantîk dikin, hûrgulî lazim in: Sprite, şeraba spî, an şampanya?» Û paşê: «Di trênê de tu nivîna jorîn tercîh dikî an ya jêrîn?» Ahahahah. Ew aqilê xwe winda dike. «Heke tu wisa bidomînî, ez ê niha bifirim cem te.» «Heke tu bi dîrokan razî bî,» ew didomîne, «ez ê pêşnûmeya pêş-peymanê ya ku em amade dikin ji te re bişînim. Paşê em ê hûrguliyan biqedînin.» Ev her tiştê ku ez li bendê nînim e. Berî ku telefonê bigire ew lê zêde dike: «Ax, hema ji bîr kir: heke tu erêyekê jî, ne fermî, bidî min, ez ê gazî Goldman Sachs bikim da ku odeya qata 54an li One Liberty Plaza amade bikin.» «Lê tu dizanî ku ew ode aîdî xwediyan e û nayê kirêkirin?» «Erê, dizanim.

Xweşî ev e.» Ez bêhna xwe distînim. Çend saetan dixwazim. Jê re dibêjim ku ez ê lê vegerînim. Ew çemekî lehiyê ye, volkaneke bê lav — bi evîna karê xwe dişewite, piştre bi pîşeyîbûnê, û paşê bi rastiya ku jin e, ku tu ji gotinên wê yên yekem ve bêhnê jê digirî. Jina min dikeve odeyê. Rûyê min spî dibîne. Dipirse ka min xeyaletek dît. «Erê,» ez bersiv didim. «Lê ev yek xwedî laş û hişekî xweşik e.»

Nando

BÊ PERE

Ez e-nameyê vedikim. Pêşnûmeya pêş-peymanê li wir e. Du ziman: îngilîzî û îtalî. Ew her tiştî qebûl dikin. Ew amade ne ku yekser pêşpereyekê bişînin, û yê mayî berî hevpeyvînê. Tenê mîqdarê ji wan re bibêje. Ew ê ji bo hevpeyvînê, li ber kamerayê, 1 USD bidin. Divê ez derkevim derve. Bimeşim. Bifikirim. Her tiştê ku min hêvî dikir diqewimî. Her tiştê ku min xeyal kiribû. Lê ew ne ya ku ez dixwazim e. Min roja din têkilî bi wê re danî û ev jê re got: Firîn hatin pejirandin — tenê aborî, ne business. Ne lîmûzîn, ne ajokar — ez ê bi tena serê xwe metro, otobûs an taksiyê bigirim. Ne suît — ez ê li Queensê stûdyoyeke Airbnb kirê bikim û ji wir tevbigerim. Ne pêşpere. Ji bo heqê ketinê, em ê wiha bikin: 1.000 çekên 1.000 USDî amade bikin. Wan ji 1.000 nivîskarên bi zimanê îngilîzî re bişînin ku serkeftin bi dest nexistine lê herî kêm sê pirtûkên wan ên weşandî hene. Di nav zerfê de: çekek û nameyek ji min. Heke daxwaza min qebûlkirî be, em pêş ve diçin. Heke na, kêfxweşî bû. Û spas ji bo materyala edîtorî ya ku we da min — têra nivîsîna çîrokên din, wek ku min van salên dawî kiriye.

Nando

NAMEYA 1000 USD

Tu vê beşdariyê ne wek xêrxwaziyê, ne jî wek kiryareke comerdiyê distînî. Ez ne ji bo wê çêbûme — an jî bi genetîkê ji bo wê nehatime destnîşankirin. Ez wê tenê dişînim da ku bîne bîra te ku tu dikarî bibî nivîskarekî azad heke tu berhema xwe belaş bidî û dev ji fikirîna li ser kêfa pereyan berdî. Tenê bala xwe bide bextewariya ku tê xwendin û naskirin. Ev ne awayekî nû yê weşangeriyê ye. Ew awayê ku mirovan pê dest bi derbirîna xwe kir e. Tenê bîne bîra xwe: yê yekem 2.000 sal berê ev kir. Hêvî dikim ku min bala xwe bêyî niyetên hestyarî, bi niyetên mantiqî û aqilane, daye te, wek ku tenê nivîskarên rastîn dizanin bikin.

Nando

DERSEKE BÊGUNEH

Min telefonî wî kir û pirsî ka ew li kîjan herêmê dixebite. Min fêm kir ku ez tenê şêst kîlometre dûr bûm, loma min jê xwest ku em bi hev re firavînê bixwin. Min ew ji civîna me ya karî ya dawî ve, du meh berê, nedîtibû. Ez gihîştim otêla wî û min ji bo şevê odeyek girt. Min dixwest li wir bimînim. Hebûna wî, henekên wî, ew nîv-hevokên wî ku ji axaftineke tam bêtir digotin, ji min re lazim bûn. Ew bavê min bû. Li ser maseyê rûniştî, me xwarina rojê xwest. Wî qet îştaha xwe winda nekiribû — ne ji bo xwarinê, ne jî ji bo qûna jinan, evîna wî ya rastîn. Di navbera xwarinekê û ya din de, ew dikeniya dema li garsona nû temaşe dikir ku hewl dida bandorê li rêveberiyê bike da ku karê xwe winda neke. Me piştî nîvro bi meşîna li ber peravê derya derbas kir. Min fêm kir ku ez tiştekî dikim ku zarok kêm caran ferq dikin: ez bi bavê xwe re kêfa kêliyê dikirim. Min dem bi wî re derbas dikir — bav, hevkar, heval, şirîk, û fêlbazê zihnî. Gava vegeriyan otêlê, wî ji min pirsî ka ez wê êvarê çi dikim. «Belê, bê guman, li cihekî wiha divê hevaleke min li dorê

hebe. Ez ê telefonî wê bikim û em ê bi hev re derkevin.» Wî rast li çavên min nihêrî û got: «Û ez çi bikim, li vir bi tena serê xwe bimînim?» Ew bavê min bû. Min bersiv da: «Hinekî dem bide min, ez ê binêrim ka ez dikarim hevaleke din ji te re bibînim, û em ê çar kes derkevin.» Wî serê xwe hejand û bi bêdengî kenî. Wî dizanibû ku soz her tim berî îmzeya li ser peymanê dihat. Qanûn bû. Min her tişt organîze kir, û hevala min xwişka xwe ya biçûktir anî. Em hema bêje wek malbatekê dilîstin. Lê min ji bavê xwe re got ku nebêje ew kî ye — diviya ew xwe tenê wek hevkar û hevalê min bide nasîn. Wî qebûl kir, qet nebe bi niyetê. Em çûn pubekê ku bîrayê vexwin û hot dogan bixwin. Wî axaftin bi rê ve bir, wek her tim. Û yek ji herdu jinan, bi rêberiya însînktê, got: «Hûn herdu wek hev in. Ez bawer nakim ku hûn tenê hevkar in.» Ew kêliya ku wî got bû: «Erê, rast e, xanim. Ez bavê wî me.» Û her kes ket qeşqeşa kenî. Şev diqediya. Dema em amade bûn ku biçin, min xatir jê dixwest û wî pirsî: «Îcar çi, tu min bi tena serê min dihêlî?» Keçan yekser fêm kir — ji min bêtir — û bi hev re vekişiyan. Ez bi bavê xwe re vegeriyam otêlê, me hemû şevê dikenî. Tenê şîreta wî ew bû ku ez ji diya xwe re nebêjim. Lê wî, rasteqîn û evîndar, yekser jê re got. Ew kenî, û li pişt wê nêrîna bêdeng wê da fêmkirin ku ez ji kurê kûçikekî rastîn pê ve ne tiştek bûm. Dersek ku heta dawiya jiyanê dimîne: Qet derewan neke — nemaze ji jinan re. Heke bi rastî neçar bî, nîv-rastiyan bi kar bîne. Lê heke tu ji kûr ve baş bî, an dixwazî biceribînî, tu tiştî nebêje û biken. Empatî her tim bêdengiyê tijî dike.

Nando

«Min fêm kir ku em wek hev bûn tenê piştî ku ew vegeriya mala bav — êdî ne li vir li ser rûyê erdê.»

HÊKÊN AMERÎKÎ

Balafir nû daketibû. Jina min û keça min herdu jî bêbawer û bi guman bûn: destpêkeke nû bûbû nediyarî, û bihîstina ewqas mirovên ku bi zimanekî din diaxivin ji bo wan tiştekî bi tevahî nû bû. Balafirgeha JFK, New York, pêşwaziya me dikir. Ji bo min, ev tê wateya vegera malê — axa min — ya ku ji sozeke nasnameyê bûbû fetih û perspektîfeke nû. Bi kurtî: dema ku diviya Leglegê 61 sal berê min li New Yorkê daxista, çavên wê ji bazekî calabrî gêj bûn û dilê wê çû, û wê biryar da ku min li quntarên çiyayên Aspromonteyê bihêle. Lê ew çîrokeke din e. Me bar hildan û li taksiyeke zer siwar bûn. Ajokar pirsî em diçin ku derê, û min navnîşan da wî. Paşê wî pirsî em ji ku tên û ez bi eslê xwe ji ku me. Min bersiv da: «Queens, NY.» Di dema rêwîtiyê de, bêdengiyeke tam. Dema em gihîştin, min biha pirsî: «22 USD bi kartê; heke hûn nexd bidin, 14 USD.» Min bi niyeteke dostane lê nihêrî, û wî got: «Ez 12 salan li Napolîyê xebitîm û hîn bûm ku tenê bi vî awayî ez dikarim berdewam pereyê adetên xwe yên xirab bidim. Û ji baran, min dikaribû bizanim ku hûn ji Îtalyayê tên. Bi xêr hatin New Yorkê.» Mal nû û xweşik bû, bi yek derî ji kolanê û tenê çend pêlikan ku bên hilkişîn. Herdu jinan li hev nihêrîn û bi bêdengiyên xwe axivîn — lê min, bi “koda jinane” ya ku ji zayînê ve di min de ye, dikaribû rengên siyê û ramanên li pişt nêrînên wan bixwînim. «Em li malê ne,» min ji wan re got. «Paşê ez ê biçim hin tiştên xwarinê bikirim.» Ez derketim ku xwarinê berhev bikim. Ez ji supermarketan hez nakim: Walmart pêşwaziya her kesî dike, lê xerîdar li Walmartê giran didin. Peydakerên min dikanên biçûk ên herêmî dimînin, ew cihên ku guhertina çend gotinan, an henekek, dihêle ez nûçeyên rastîn berhev bikim — û li ser jiyana xwe binivîsim. «Û ji bo hêkan, Jack, ez dikarim li ku hêkên teze bikirim?» «Li pişt vê kolanê, Tirkek bi navê Kan heye. Çend mirîşkên wî yên xwe hene ku bi baldarî diparêze. Binêre ka tiştê ku

tu lê digerî li cem wî heye.» Çend gav şûnde, ez gihîştim. Wî îtalî jî diaxivî — û wê gavê surprîz dest pê kirin. Wî ez birim pişta dikanê da ku mirîşkên xwe nîşanî min bide: min tenê neh hejmartin, û yekê ji wan li ser baskên xwe pînek bi rengên ala Îtalyayê hebû. Bi meraq, min pirsî wateya wê çi ye. Bi serbilindî, wî got: «Ew Camilla ye. Ew ji Îtalyayê tê, ji Napolîyê — taxa Forcella. Apê min ew da min. Ew hêkên ecêb dike. Ev hêk in ku tu dikarî teze vexwî, ne hewce ye ku bikelînî. Ez qet xanimên xwe bi kîmyewiyan naxwînim — tenê xwarina xwezayî, wek ku em li Tirkiyeyê dikin.» Wî pirsî ka ez dixwazim hinekan biceribînim, û bê guman, min qebûl kir. «Çi derfeteke ji vê baştir?» Em li maseyeke biçûk li hundirê dikanê rûniştin, me sohbet kir, û wî firaqek bi sê hêkan ji min re anî. «Camillaya min nû kirine. Nando, tu zilamekî bextewar î,» wî got. Dema min dest lê dida germ bûn. Ez li bendê mam ku ew rûne berî ku axaftinê bidomînim. Wî pirsî ez çi dixwazim vexwim. «Qehweya Amerîkî, ji kerema xwe.» Min dest pê kir ku hêka yekem qul bikim — lê qul çênebû. Min ya din ceriband, paşê ya dawî. Hersê jî kelandî û hişk bûn. …Mûcîzeyek. Em li Amerîkayê bûn. Mirîşkek ku hêkên berê kelandî dike — ne hewce ye ku bên pijandin. Min ne şaşmayîn ne jî tirs nîşan da; min tenê ji Kan pirsî ka ew dê Camillayê bi çiqasî bifiroşe. Wî pirsî çima. Ew kenî: «Te ji hêkan hez kir?» Min jê re got ku min dixwest wê bidim keça xwe, ku ji mirîşkan hez dike. Di hundirê xwe de, min difikirî an projeyeke mîlyon dolarî… an jî xapandinek ku li benda fêmkirinê ye. Min pere da, xatir xwest û çûm. Min ji kesî re tiştek negot, lê roja din, ez vegeriyam. «Rojbaş, Kan. Îro ez dikarim hinekî din hêkên vexwarinê bistînim?» «Bê guman, rûne. Ez ê yekser bînim.» «Min dixwest bikevim kozikê û wan rasterast ji Camillayê hilgirim.» «Bibore, Nando, lê duh şevê me ew ji bo şahiyeke rojbûnê pijand. Lê ez ê hinek hêkên din ji te re bînim.» Heman rêûresm, heman mase, heman firaq: sê hêkên teze, ji bo vexwarinê — lê dîsa, kelandî û hişk, û amade ji bo xwarinê. Min

pere da, çûm, û fikirîm: xewna Amerîkî. An jî belkî ew e yê ku hewl dide min bibîne — û hîn nedîtiye. Bi xêr hatî Amerîkayê.

Nando

NÎŞANA BAZIRGANÎ AN MARKA

Ji bavê xwe, min paşnav wek ku nîşaneke bazirganî be girt. Eslê me behsa bavekalekî dike ku, hema şeş sed sal berê, li Rûsyaya kevn, diz û eşqiya bû. Yekî Frega. Bi tenê diyariyekê: dilnermî. Bi tenê fezîletekê: evîn. Ev bîranîna mîtolojîk a yekem û tenê ye. Paşê rêbaz hat. Ew, pêşî efserekî artêşê. Paşê firoşkarek li Gillette Italia. Prosedur. Plansazî. Bernamekirin. Pêşbînî. Û qaîdeyek: qet serkeftinên xwe neweşîne. Qaîdeyên jiyana bi aştî. Qaîdeyên jiyana wek Frega. Lê dîsa jî ronahiyên dikê, ku xuya dikir qet di ser şiklên me re derbas nabin, hîn jî di siyê de em xêz dikirin. Û dema me bawer dikir ku em bi tena serê xwe ne, sed kes bi bêdengî li me temaşe dikirin, dipirsîn ka em ê piştre çi bikin. Frega qet nakevin erdê. Dibe ku çok bidin. Lê paşê dîsa radibin. Her tim. Kes bi rastî nizane em çiqas dikarin nepêşbînîkirî bin ji ber ku em ramanan nakin xeyal. Em wan dikin berhem. Û berhem dimînin. Bêdengî. Rûmet. Tunebûna nîşandana hestan. Ne sarî ye. Perwerdehiyeke hêzê ye. Zilamên ku naxwazin, nagirin, lava nakin. Ew li kêleka rê radiwestin, li benda yê ku kesî qet xewna hebûna wî nedîtiye. Lê dîsa jî Frega kişandinê diafirînin. Psîkiyatrî jê re dibêje empatiya zihnî. Psîkolojî xwe ji pênasekirina wê dide alî. Civak wê wek nexweşiya hestyarî etîket dike. Û mirov berî ku zanibin tu kî yî jî evîndar dibin. Îro ez tenê tiştê ku difikirim dibêjim. Ji ber ku perwerdehiya min ji min dixwaze ku bi kiryaran biaxivim. Ji bo noira edebî dem tune. Cih jî tune. Heke em dixwazin wek tiştekî ku hîn tune ye bên naskirin: navek ku dibe marka. Garantî. Pêbawerî. Tiştek ku bihayê wê tune. Di nav kiryareke nenaskirî, nedabeşkirî de, lê ji ber ku nû ye tê nirxandin. Ji dramayeke kevnar çêbûye:

hebûn. Ji te re ku dixwînî, ez vê dixwazim: ku nivîsa te zindî bimîne, ne çapkirî. Nayê jibîrkirin, ne tenê tê bîranîn. Ji ber ku hin nav çêdibin. Û bi hêsanî namirin. Ew Frega ne. Silav, bavo.

Nando

TENÊ KÊLIYEK

Her tim kêliyek heye ku her tişt bi bêdengî diguhere. Piraniya mirovan wê ji dest didin. Ez dikarim dilxweş bim dema ku rastî mirovên ku bi tenê xweş in jî têm. Mirovên ku dikenin, ku ruhê wan bi xwezayî ji parvekirinê re vekirî ye. Û heke ez bibim sedem û ne encama wî kenî, hê baştir. Hin min wek afirîner dibînin. Hin ji min re dibêjin sêwiraner, îhtîmalparêz, îronîk. Yekî din difikire ku ez zihnî, şanoyî, lîstikvan im. Yên din ji min re dibêjin xewnbîn. Hin difikirin ku ez dîn im. Hin difikirin ku ez pêşeng im. Yên ku bawer dikin ku ez ne pir jîr im, an rasterast ehmeq im, jî hene. Bi rastî ne girîng e. Sînorê rastîn ne di dadbariya mirovên din de ye, lê di armanca dawîn a ku meriv hildibijêre ku li pey biçe de ye. Rastî ne ya ku tê gotin e. Ew e ku tu di dawiyê de dibînî ku diqewime. Îro ez ne bi hêrs im. Dema ez piştî çend saetên xewê şiyar dibim û hîn xwe dilxweş hîs dikim, ez dizanim ku yekane rêya parvekirina wê hestê nivîsandin e. Roja ku ez nanivîsim nayê wateya ku tiştek xelet e. Tenê tê wateya ku min pêşaniyên xwe guhertine. Di wan kêliyan de, ez xwe didim kesekî din. Her tim bi hêviya ku jin be, ji ber ku divê ez îtiraf bikim ku ev zêdetir kêfa min tîne. Felsefe, psîkolojî, psîkiyatrî, hiş, raman, nivîsandin, tenduristî, jin — her tişt di mejî re derbas dibe. Û divê ez tiştekî ji te re bibêjim: mejî jin e. Ahahahah. Tê bîra min mêrek ku ji jina xwe tenê kêliyeke biçûk a evînê dixwest. Wê her tim digot erê. Û bi vî awayî, heşt zarokên wan çêbûn. Wî her tim digot: «Tu yê bibînî, ez ê baş bim. Tenê kêliyeke biçûk.» Ew bû dayik. Dîsa. Bûyîna ku ez îro me ji kêliyeke diyar çêbû. Di wê kêliyê de min biryar da ku

nifşekî malbata Frega biafirînim ku ne bi pereyan, lê bi şopeke edebî bê bîranîn. Wek ku bi gelek nivîskarên mezin ên dîrokê re qewimî. Yên ku bê pere mirin. Ahahahah. Hemû ji ber kêliyekê tenê. Loma ez tenê tiştekî ji te dixwazim: bixwîne. Her tiştî. Ji ber ku xwendin yekane rê ye ku hişê te şiyar bimîne — her çend tenê ji bo kêliyekê be.

Nando

RÊWÎTÎ Û GAV

Tu dê welêt derbas bikî. Balafir, trên, otobûs, erebe, an duçerxe? Bijartin hêsan xuya dike. Lê belê, du şertan dihewîne: tiştê ku tu dikarî bikî û tiştê ku tu dixwazî bikî. Dem paşê tê. Li şûna wê, cih e ku bi rastî xwe ferz dike. Loma, tenê yek pirsa rastîn heye: tu çima diçî? Her tişt bi wê ve girêdayî ye — ne bi wesîteyê. Paşê, bê guman, hevaltî tê. Bi tena serê xwe an bi kesekî re bûn her tiştî diguherîne. Bi rastî, li vir e ku hişê selîm, fêmkirin û tehemul tên navê — an nayên, û tişt hildiweşin. Piştî wê, pere dikeve dikê. Pereyê rastîn. Yê ku te heye. An na, tu deyn dikî — li gorî hewcedariyê, an li gorî ka tu çiqas xapînok î. Lê hevkêşe qet naguhere: her ku tu ji malê dûrtir dimînî, tu zêdetir xerc dikî, tu zêdetir dişewitînî.

BIJARTEYA JIBÎRKIRÎ

Divê ev hemû alîkariya te bikin ku tu biryar bidî ka çawa tevbigerî. Lê awayê herî baş hema qet nayê gotin: meşîn. Dema tu dimeşî, dinya şiklê xwe diguherîne. Di encamê de, şikl dibin tiştê yekem ku tu ferq dikî — û li wir e ku tu disekinî û ji nêz ve dinêrî. Di vê navberê de, raman bi gelemperî li pey wesîteyê diçin, ne li pey lingên te. Loma carinan tenê divê tu hinekî bilindtir gav bavêjî. Ahahahah.

DEMA TU WESÎTEYÊ RADIKÎ ÇI DIMÎNE?

Gava tu wesîteyê radikî, tiştê ku dimîne tu yî. Bi peyatî, nakokî tune ne. Kes cezayê pereyan li te nabire. Kes leza te napîve. Kes ji te re nabêje divê tu li ku bî. Tu azad î — di nav dojeha bajêr de jî. Di dawiyê de, her tim diqewime: «Ewqas dûr nebû.» Dûrahî naguhere. Li şûna wê, tu dev ji derewkirina li xwe berdidî.

BÎRANÎN, ADET Û DAHÊNAN

Bavekalên min dimeşiyan. Ew asayî bû. Paşê, di demekê de, xaltiya min Caterina di hembêza evîndarê xwe de hate birin. Ji wir, kesekî biryar da ku kevneşopiyek dest pê kiriye: bûk di hembêza wî de, gava yekem, rêûresm. Wisa dixebite. Pêşî kesek tiştekî dike. Paşê, ew dibe qaîde. Meşîn tendurist e. Geştkirin tendurist e. Rêwîtî tendurist e. Jiyan ne wisa ye. Jiyan rêwîtiyek e ku her çawa be dest pê dike. Tu dizanî li ku dest pê dike. Tu nizanî li ku diqede.

Nando

KAR Û EVÎN

Tu dê kîjan karî belaş bikî? Wî her tim bawer dikir ku kar danûstandinek e — guhertineke paqij: saet li hember pere, hewl li hember mayînê, jêhatîbûn li hember pejirandinê. Ew mîta yekem bû ku wî mîras girt, gelek berî ku hîn bibe ku li tiştekî bipirse. Di zarokatiya wî de, mezinan behsa kar dikirin wek ku keştîvan behsa bahozan dikin: wek tiştekî ku tu li ber radiwestî, ne tiştekî ku tu hildibijêrî. Lê mît diqelişin. Her tim. Qelişîn roja ku wî fêm kir ku mirov karên xwe hilnabijêrin — ew wan mîras digirin — dest pê kir. Ne bi qanûnî, lê bi derûnî. Kurê parêzer dibe parêzer. Keça bijîşk dibe bijîşk. Kurê nanpêj dibe tiştekî bi tevahî din, bi gelemperî tiştekî «bilindtir», ji ber ku civak bi pistepist dibêje ku bilindbûn tê wateya terikandinê. Lê wî tiştekî ecêb ferq kir. Dema

ku mirov hildikişiyan jî, dema ku ew ji siya dê û bavên xwe direviyan jî, ew pir caran digihîştin cihên ku ne aîdî wan bûn. Wan sernav wek çakêtên deyn li xwe dikirin, qet bi tevahî li wan nedihatin, qet bi tevahî ne yên wan bûn. Loma, wî dest bi temaşekirinê kir — ne li karan, lê li mirovan. Du şîrînîçêker bi heman malzemeyan, heman amûran, heman reçeteyê, lê pasteya yekî tama zindî dida, ya din tenê rast bû. Cudahî nexuya bû, nepîvbar bû, nayê hînkirin bû. Ew grama zêde ya evînê bû ku tu terazû nikaribû bibîne. Ew kêliya ku wî fêm kir bû: kar ne ew e ku tu dikî, lê ew e ku tu çiqas ji xwe dihêlî ku bikeve nav wê. Û ji nişkê ve pirsa eslî — «Tu dê kîjan karî belaş bikî?» — wek dîwarekî kaxezî hilweşiya. Ji ber ku bersiv ne pîşeyek bû. Ew hestek bû. Tu belaş dixebitî dema ku kar tiştekî dide te ku pere nikare bide. Dema ku kiryar bi xwe dibe xwarin. Dema ku tevger dibe neynik. Dema ku kirin dibe şiklekî hebûnê. Wî fêm kir ku her kar dikare belaş were kirin — ne ji ber ku divê dinya bê heq be, lê ji ber ku kêf yekane dirava rastîn e, ya tenê ku nawerime, xera nabe, kevn nabe. Wî ev nivîsî ne ji bo hînkirinê, lê ji bo ku şopekê ji yê ku piştî wî bê re bihêle: ciwanan, yên dudil, yên ku hîn bi pêşeroja xwe re danûstandinê dikin. Wî dixwest ew zanibin ku pêşketina rastîn ne ber bi jor ve ye, lê ber bi hundir ve ye. Ku derbasbûna rastîn ne ji karekî ber bi yekî din ve ye, lê ji teqlîdê ber bi resenîyê ve ye. Ku pîşeya rastîn ew e ku evîn tê de ne aksesuar e, lê motor e. Û bi vî awayî, wî defterê xwe bi teqeziyeke bêdeng girt: kar laş e, evîn bêhn e. Tenê bi hev re ew dibin jiyan.

Nando

ŞEMÎ

Jiyana min qet birêkûpêk nebûye. Ew her tim bernamekirî bûye — tîr, bi armanc, wek nexşeyeke dûr-mesafe hatiye avakirin. Min ev ji mamosteyên xwe yên pîşeyî yên yekem mîras girt, zilamên ku ne

tenê karê min, lê mîmariya taybet a rojên min jî şikl dan. Mirov difikirin ku rêzik û bernamekirin heman tişt in. Ne wisa ne. Rêzik di kêliyê de dijî — maseyeke paqij, bernameyeke sabît, rêzbûneke demkî. Bernamekirin li ser mehan, salan û tevahiya demsalên jiyanê dirêj dibe. Ew wêne, dîsîplîn û xeyda bêdeng a zanîna tam a çima tu tiştekî dikî ye. Mêrên li her derê bi avê re têkiliyeke wan a tevlihev heye — nemaze dema ku dibe mijara paqijiyê. Dema em bikarin, em tembel dibin. Jinên me qet nahêlin em vê ji bîr bikin. Wê Şemî sibê, wek her Şemiyê di pênc salên dawî de, ez çûm navenda Caritasê da ku firavînê pêşkêşî mirovên ku hêz an bextê wan tunebû ku dîsa rabin bikim. Karê min wê rojê xwarina yekem bû — roleke nazik. Diviya em bêkêmasî bûna: wêne, rêzik, paqijî. Lekeyek û hemû pergal hildiweşiya. Ez hînbûyî bûm ku kenan bidim, henekekî bavêjim, hewayê ronî bikim. Yekî makarona nermtir dixwest, yekî al dente, yekî bê tomates, yekî tenê bi penîr. Ne mumkin e ku tu her kesî razî bikî. Loma, min ew dişandin ba xortê Yekşemê — şaheserekî dîplomatîk. Paşê cotek hat. Mêr û jin. Wî li min nihêrî û pirsî ka ez Frega me. Bê guman min ew nas kir. Mamosteyê min ê felsefeyê. Min jê re got bila rûnin, min soz da ku ez ê bi lez tevlî wan bibim. Dema ku di dawiyê de ez rûniştim, wî ji min re got ku ew teqawît bûye, û her tişt ji bo dermankirina tumorên xerab ên jina xwe xerc kiriye. Wan mal firotibû, deyn girtibûn, û niha tiştek wan tunebû — ne jî bes ji bo xwarinê. Bi kenekî westiyayî wî pirsî ez li Caritasê çi dikim. Min yekser bersiv neda. Mirovên di nav êşê de giraniya zêde ne lazim e. Hûrguliyên kêmtir, stresa kêmtir. Lê wî israr kir. Loma, min got: «Ne girîng e ez çi dikim. Girîng e ez ji bo kê dikim, û kengê.» «Tu her tim xwendekarekî baş bûyî, Frega,» wî got. «Yek ji yên herî baş ku min di bîst salan de hebûn. Min li her derê li te geriya.» Berî ku biçe, wî pirsî ka em dikarin Şemiya din dîsa hev bibînin. Min qebûl kir. Heft roj şûnde, ew li wir li bendê bû. Min kilîtên apartmanekê da destê wî — kirê hatî dayîn — û jê re got ku pereyê ku teserûf dike ji

bo fatûreyên avê û elektrîkê û xwarinê bi kar bîne. Ew ket girînê. Ez jî. Min êş ji şahiyê veqetandibû, û bo carekê, herdu alî jî serketibûn. Min dem neda wî ku pirsên din bike. Lê carinan, ez li rewşa wî dipirsim. Wek ku ew bavê min be. Wê Şemiyê tiştekî hêsan hînî min kir: bernamekirina jiyanê ne li ser girtina armancên kesane ye. Ew li ser dîtina rêyan e ku qedera kesekî din bi înçekê biguherînî. Û carinan, ew înç her tişt e.

Nando

DAWÎ — BRAND NARRATIVE GILLETTE

Vegotina markayekê bi kampanyayan nayê avakirin. Ew bi jiyanên ku di nav wê re derbas bûne tê avakirin. Cilda Duyem qonaxekê digire: qonaxa ku Gillette tê de bîranînek, karek, jiyaneke berê bû. Ji vir û pê ve, Gillette dibe ziman — kodek, lensek, mantiqeke avahîsaz. Cilda sêyem dê trîlojiyê «temam» neke. Ew ê markayê temam bike. Ji ber ku marka ne ew e ku difiroşe. Ew e ku dibêje dema dev ji firotinê berdide. Û ev trîlojî cara yekem e di dîroka wan de ku kesek Gillette ji hundirê vegotinê, ne ji hundirê şirketê, vedibêje. Cilda Duyem li vir diqede. Vegotin naqede.

Nando

Ferdinando Frega